

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 537/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2,4, Bratislava-mestská časť Nové Mesto, IČO 52 961 249, v menej ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Vladimír Janíček, LL.M., proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 6C/235/2013 z 27. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.
2. Návrh na odklad vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Michalovce č. k. 6C/235/2013-321 zo 7. apríla 2022 **z a m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca žalobou z 3. januára 2011 domáhal na Okresnom súde Michalovce ochrany svojho práva na rovnaké zaobchádzanie a zaplataenia náhrady nemajetkovej ujmy v sume 6 650 eur podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.
3. Dňa 9. decembra 2020 vydal Okresný súd Michalovce rozsudok, ktorým žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Po podaní odvolania

sťažovateľom Krajský súd v Košiciach 19. januára 2022 rozsudok okresného súdu potvrdil a priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Dňa 7. apríla 2022 vydal Okresný súd Michalovce (vyšší súdny úradník) uznesenie, ktorým zaviazal sťažovateľa na zaplatenie trov konania vo výške 2 955,72 eur.

5. Dňa 18. apríla 2022 podal sťažovateľ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach dovolanie a návrh na odklad vykonateľnosti odvolacieho rozsudku.

6. Dňa 2. mája 2022 podal sťažovateľ proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce o výške trov konania zo 7. apríla 2022 sťažnosť a návrh na prerušenie konania, ktorú odôvodnil nasledovne:

a) Uznesenie zo 7. apríla 2022 považuje za predčasné, keďže sťažovateľ podal proti rozsudku vo veci samej dovolanie a návrh na odklad vykonateľnosti odvolacieho rozsudku. Výsledok dovolacieho konania môže mať vplyv na uznesenie o výške trov konania zo 7. apríla 2022.

b) Okresný súd určil nesprávnu základnú sadzbu tarifnej hodnoty sporu a v dôsledku toho nesprávne vyčíslil aj trovy konania. Okresný súd vychádzal z tarifnej hodnoty 6 650 eur podľa § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej „advokátska tarifa“), i keď ide o spor podobný sporu o ochranu osobnosti, v ktorom je požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy, pri ktorej sa postupuje podľa § 10 ods. 8 advokátskej tarify, keď tarifná hodnota predstavuje sumu 2 000 eur. To znamená, že základná sadzba pri tarifnej hodnote 2 000 eur predstavuje 91,29 eur za jeden právny úkon, nie 237,34 eur.

7. Proti uzneseniu o výške trov konania podal sťažnosť aj žalovaný, ktorý namietal nezapočítanie určitých úkonov právnych služieb a náhradu za stratu času.

8. K sťažnosti žalovaného sa vyjadril sťažovateľ, pričom vo vyjadrení poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1Cdo/13/2012 zo 14. novembra 2013, ktoré riešilo náhradu trov konania v spore podľa antidiskriminačného zákona (čiže obdobná situácia so sporom sťažovateľa), kde sa najvyšší súd vyjadril, že aj v takomto spore ide o príslušné imateriálne hodnoty (najmä dôstojnosť, spoločenskú vážnosť alebo spoločenské uplatnenie), ktoré vyjadriť v peniazoch nie je možné a právne prostriedky podľa antidiskriminačného zákona sú zhodné s právnymi prostriedkami v spore o ochranu osobnosti (§ 13 Občianskeho zákonníka). Najvyšší súd uviedol, že tarifná hodnota 1 000 eur sa použije, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy, a hodnota 2 000 eur sa použije, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy, čím mal potvrdiť argumentáciu sťažovateľa.

9. Dňa 27. júna 2022 vydal okresný súd napadnuté uznesenie, ktorým sťažnosť sťažovateľa, ako aj sťažnosť žalovaného zamietol. Podľa okresného súdu v predmetnom spore išlo o porušenie antidiskriminačného zákona, a nie o ochranu osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, preto sa má postupovať podľa § 10 ods. 1 advokátskej tarify, t. j. z výšky požadovanej nemajetkovej ujmy vo výške 6 650 eur, a k uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/13/2012 zo 14. novembra 2013 sa nevyjadril. Takisto sa nevyjadril ani k návrhu na prerušenie konania a nerozhodol o ňom.

II. Argumentácia sťažovateľa

10. Proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť pre porušenie základných práv a slobôd uvedených v bode 1.

11. Podľa sťažovateľa došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, keďže:

a) okresný súd sa vôbec nevysporiadal s uznesením najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/13/2012 zo 14. novembra 2013, ktoré autoritatívne riešilo identickú otázku, o akú išlo v prípade sťažovateľa – výpočet tarifnej hodnoty sporu podľa tzv. antidiskriminačného zákona,

b) okresný súd vôbec nerozhodol o návrhu sťažovateľa na prerušenie konania o výške trov konania podľa § 164 CSP, hoci sa toho sťažovateľ výslovne domáhal a sledoval tým hospodárne rozhodovanie o náhrade trov konania, ktoré by zahrňovalo aj trovy dovolacieho konania, keďže sťažovateľ vo veci podal dovolanie,

c) nesprávne vypočítal tarifnú hodnotu sporu sťažovateľa, hoci mal túto otázku autoritatívne vyriešenú uznesením najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/13/2012 zo 14. novembra 2013, a judikatúra, na ktorú okresný súd poukázal, bola irelevantná.

12. Sťažovateľ poukazuje na to, že súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré dáva odpovede na všetky relevantné právne či skutkové argumenty strany konania. Opomenutím vysporiadať sa s judikatúrou najvyššieho súdu došlo k porušeniu tohto práva sťažovateľa. Podľa sťažovateľa vyhláška priamo a výslovne neupravuje tarifnú hodnotu sporu podľa antidiskriminačného zákona, ale upravuje iba tarifnú hodnotu v sporoch o ochrane osobnosti podľa Občianskeho zákonníka. Túto medzeru v advokátskej tarife malo vyplniť práve uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/13/2012, ktoré vysvetľuje, prečo je dôvodné aplikovať na spory podľa antidiskriminačného zákona práve § 10 ods. 8 advokátskej tarify, ktoré sa týka sporov o ochrane osobnosti podľa Občianskeho zákonníka. Podľa najvyššieho súdu je tomu tak preto, že existuje zjavná zhoda medzi právnymi prostriedkami ochrany podľa § 9 antidiskriminačného zákona a právnymi prostriedkami ochrany podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Preto podľa najvyššieho súdu treba aj v prípade antidiskriminačných sporov, v ktorých žalobca žiada aj zaplatenie nemajetkovej ujmy, obdobne aplikovať § 10 ods. 8 advokátskej tarify. Napadnuté uznesenie okresného súdu nielenže na tento autoritatívny názor najvyššieho súdu vôbec nereagovalo, ale tarifnú hodnotu sporu určilo zjavne nesprávne.

13. Sťažovateľ tiež namieta porušenie svojho základného práva na majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože nesprávny výpočet trov konania má priamy vplyv na majetok sťažovateľa. V tomto kontexte poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 366/2020.

14. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o odklade vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Michalovce č. k. 6C/235/2013-321 zo 7. apríla 2022 v spojení s napadnutým uznesením, pretože právnym následkom napadnutého právoplatného uznesenia Okresného súdu

Michalovce č. k. 6C/235/2013-321 zo 7. apríla 2022 hrozí sťažovateľovi závažná ujma a odloženie jeho vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

15. Sťažovateľ je invalidný dôchodca, ktorého mesačný invalidný dôchodok je 374,70 eur (potvrdenie o výške dôchodku sťažovateľ preukázal). Uhradenie trov prvostupňového a odvolacieho konania vo výške 2 955,72 eur (teda osemnásobok mesačného príjmu sťažovateľa) bude mať pre sťažovateľa zásadné existenčné dôsledky. Okrem toho rozhodnutím o odklade vykonateľnosti sa predíde právne komplikovanej situácii, ak by žalobca uhradil trovy prvostupňového a odvolacieho konania a na základe podanej ústavnej sťažnosti by napadnuté uznesenie bolo zrušené. Tieto trovy by následne sťažovateľ musel od žalovaného – zúčastnenej osoby vymáhať, čo je v jeho neľahkej osobnej a zdravotnej situácii nežiaduce. Neuhradenie trov prvostupňového a odvolacieho konania zúčastnenej osobe od sťažovateľa navyše pre zúčastnenú osobu ako orgán samosprávy nebude mať žiadne existenčné dôsledky, čo teda nie je v rozpore s verejným záujmom.

16. V prípade, že ústavný súd nevyhovie návrhu na odklad vykonateľnosti, sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd uložil zúčastnenej osobe povinnosť zdržať sa výkonu/vymáhania svojho nároku na náhradu trov konania na základe uznesenia Okresného súdu Michalovce zo 7. apríla 2022. Výkon tohto uznesenia znamená pre sťažovateľa podstatne väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť zúčastnenej osobe zdržaním sa výkonu tohto uznesenia.

17. Napokon sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur. U sťažovateľa v dôsledku napadnutého uznesenia došlo k pocitom frustrácie, duševnej úzkosti, vnútorného stresu a totálnej nedôvery v riadne fungovanie právneho štátu, kde jeho inštitúcie nepostupujú, ako sťažovateľ dôvodne očakával, teda v súlade s právom. Tieto skutočnosti navyše nastali v konaní, ktoré trvá už viac než 11 a pol roka, čo samo osebe zakladá porušenie základného práva sťažovateľa na prístup k súdu v dôsledku neprimerane dlhého konania.

18. Sťažovateľ v súvislosti so vznikom nemajetkovej ujmy na jeho strane poukazuje na rozsudok Mestského súdu v Prahe č. k. 29Co/60/2018 z 26. apríla 2018: „*V poměrech dané věci je zřejmé, že důvěra ve fungující právní stát a z toho vyplývající pocit jistoty představuje objektivní kategorii. Odvolací soud má proto shodně se soudem 1. stupně za to, že žalobce určitým způsobem označil a vysvětlil svůj frustrující pocit v době, kdy KPR oddalovala poskytnutí požadovaných informací, ač je poskytnout měla, a v konečném výsledku tak i učinila, a o neunesení břemene tvrzení a břemene důkazního se proto nejedná.*“

19. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že vyčerpal všetky dostupné opravné prostriedky, pretože odvolanie a ani dovolanie nie je voči napadnutému uzneseniu prípustné.

20. Sťažovateľ navrhuje prijať sťažnosť na ďalšie konanie a odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia v spojení s uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 6C/235/2013-321 zo 7. apríla 2022 alebo vydať dočasné opatrenie. Následne žiada vysloviť porušenie označených práv, napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať nárok na finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

22. Ústavný súd zistil, že nie je daný dôvod na jej odmietnutie v zmysle § 56 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd sa zaoberal intenzitou namietaného nesprávneho právneho posúdenia a je toho názoru, že môže ísť o také právne posúdenie, ktorého výsledok nie je ústavne konformný. Ústavný súd sa bude z tejto perspektívy zaoberať výkladom § 10 ods. 1 a § 10 ods. 8 advokátskej tarify aj v kontexte rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/13/2012 zo 14. novembra 2013, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 146/2014, tvorí teda v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ustálenú rozhodovaciu prax (sp. zn. 3 Cdo 6/2017). Jeho právna veta znie: „*Tarifná odmena za úkon právnej služby advokáta zastupujúceho účastníka vo veci súvisiacej s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), v ktorej žaloba smeruje aj na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, stanoví sa z tarifnej hodnoty 2000 eur uvedenej v § 10 ods. 8 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.*“

23. Keďže neboli dané dôvody na odmietnutie sťažnosti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, rozhodol ústavný súd o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

IV.

Odklad vykonateľnosti

24. Sťažovateľ žiada aj odklad vykonateľnosti uznesenia Okresného súdu Michalovce č. k. 6C/235/2013-321 zo 7. apríla 2022 v spojení s napadnutým uznesením z dôvodu, že zaplatenie trov konania vo výške 2 955,72 eur bude mať zásadné existenčné dôsledky na sťažovateľa, ktorý je invalidný dôchodca s výškou dôchodku 374,70 eur.

25. Predložené rozhodnutie o invalidnom dôchodku samo osebe nepresvedčilo ústavný súd o tom, či je splnená podmienka v zmysle § 129 zákona o ústavnom súde, t. j. či neodložením vykonateľnosti uznesenia, o ktorého odklad sťažovateľ žiadal, bude sťažovateľovi skutočne hroziť závažná ujma. Sťažovateľ totiž neuviedol, či príjem z invalidného dôchodku je jeho jediným príjmom, či má možnosť vykonávať určitú zárobkovú činnosť a či prípadne takú vykonáva alebo či má aj iný príjem, príp. aké sú jeho rodinné pomery (vyživovacie povinnosti a pod.). Takisto sa zo spisu javí, že sťažovateľ nie je oslobodený od súdneho poplatku, čo potom nesvedčí o úplne neriešiteľnej finančnej situácii sťažovateľa.

26. Ústavný súd súhlasí s názorom sťažovateľa, že odklad vykonateľnosti by nebol v rozpore s verejným záujmom, avšak obidve podmienky pre odklad vykonateľnosti rozhodnutia musia byť

splnené kumulatívne. Vzhľadom na to, že oprávneným na úhradu trov konania je mesto, možno sa domnievať, že do úvahy prichádza dohoda o dočasnom nevymáhaní trov konania, a to až do rozhodnutia o tejto ústavnej sťažnosti, príp. o odklade vykonateľnosti alebo právoplatnosti odvolacieho rozsudku v rámci dovolacieho konania.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu